

URČOVANIE PRÁVOMOCI

- Medzinárodné zmluvy
- Vnútroštátne právo

Jana Vnuková

Ministerstvo zahraničných vecí a
európskych záležitostí SR

VZŤAH MEDZI NARIADENIAMI A MNOHOSTRANNÝMI DOHOVORMI

- **Nariadenia EÚ medzi ČŠ všeobecne majú prednosť** pred dohovormi
- **Výnimka – čl. 71 Brusel Ibis** – dohovory medzi ČŠ v špecifických veciach ;
- Špecifické veci: námorná a letecká preprava pasažierov, námorné právo, preprava osôb a tovaru (zodpovednosť za škodu) - čl. 28 Brusel Ibis
- Dohovor o zjednotení niektorých pravidiel pre medzinárodnú leteckú dopravu (Montreal 28.mája 1999, ozn.č. 544/2003 Z.z. – čl. 33, 46
- Dohovor o prepravnej zmluve v medzinárodnej cestnej nákladnej doprave /CMR/, Ženeva, 19.05.1956, vyhl.č. 11/1975 Zb.) čl. 31 -právomoc

MNOHOSTRANNÉ DOHOVORY

- Ostatné mnohostranné dohovory sa uplatnia iba vo vzťahu k nečlenským štátom EÚ
- majú prednosť pred vnútroštátnym právom

MNOHOSTRANNÉ DOHOVORY

- Haagsky dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí (ozn.119/2001 Z.z.) – právomoc na návratové konanie – súd štátu, kam bolo dieťa (do 16 r.) neoprávnene premiestnené.
- Haagsky dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa 1996 (ozn.č.344/2002 Z.z.)- komplexný čl. 3. čl. 4 vymedzuje, na ktoré veci sa neuplatní)

MNOHOSTRANNÉ DOHOVORY

- Dohovor o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Lugáno, 30.10.2007, Ú.v. EÚ C 319, 23.12.2009, s. 1) – vo vzťahu k Nórsku, Islandu a Švajčiarsku
- Viedenský dohovor o občianskoprávnej zodpovednosti za škody spôsobené jadrovou udalosťou (ozn. č.70/1996- súdy štátu, kde sa stala jadrová udalosť)

DVOJSTRANNÉ ZMLUVY

- voči ČŠ EÚ boli nahradené nariadeniami
- dojednané pred vstupom SR do EÚ
- voči tretím štátom sa používajú dvojstranné zmluvy namiesto nariadení
- môžu obsahovať odlišné kritéria právomoci, aby boli uznateľné a vykonateľné v tomto treťom štáte – uznaniu a výkonu bráni výlučná právomoc štátu na území ktorej sa o uznanie a výkon žiada

DVOJSTRANNÉ ZMLUVY

- Zásada lojálnej spolupráce - ČŠ by mali renegociovať dohody za účelom odstránenia nesúladu s právom EÚ, vrátane otázok právomoci v občianskych a obchodných veciach
- čl. 351 ZFEÚ –pri konflikte EÚ-MZ má prednosť medzinárodná zmluva, ktorú ČŠ uzavrel pred vstupom do EÚ, tzn. prednosť pred právom EÚ

DVOJSTRANNÉ ZMLUVY

- Založené na princípe personality, na rozdiel od nariadenia B I bis založeného na základe teritoriality
- Nariadenie B I bis rieši iba vzťah dvojstranných zmlúv medzi ČŠ
- Nepovažujú sa za zmluvy v špecifických veciach podľa čl. 71

DVOJSTRANNÉ ZMLUVY

- vyhlásenie za mŕtveho, spôsobilosť na právne úkony, BSM, rozvod, právne pomery medzi rodičmi a deťmi, osvojenie, opatrovníctvo, vecné práva, náhrada škody, dedičské veci
- Ustanovenie o zisťovaní adres účastníkov, uznávanie dokladov, zasielanie žiadostí o právnu pomoc, doručovanie, platnosť listín, ochrana svedkov a znalcov, náklady právnej pomoci, náklady, jazyk

DVOJSTRANNÉ ZMLUVY

- Zmluva medzi ČSSR a **Afgánskou** demokratickou republikou o právnej pomoci vo veciach občianskych a trestných (Praha 24.6.1981, vyhl.č. 44/1983 Zb.) – iba uznanie a výkon;
- Zmluva medzi Československou republikou s **Albánskou** ľudovou republikou o právnej pomoci vo veciach občianskych, rodinných a trestných (Praha, 16.1.1959, vyhl.č. 97/1960 Zb.) – aj právomoc;
- Zmluva medzi ČSSR a **Alžírskou** demokratickou a ľudovou republikou o právnej pomoci vo veciach občianskych, rodinných a trestných (Alžír 4.2.1981, vyhl.č. 17/1984 Zb.) – iba uznanie a výkon;

DVOJSTRANNÉ ZMLUVY

- Zmluva medzi ČSSR a **Jemenskou** ľudovou demokratickou republikou o právnej pomoci v občianskych a trestných veciach (Praha, 19. 1. 1989, ozn. č. 76/1990 Zb.) – iba uznanie a výkon;
- Zmluva medzi ČSSR a Socialistickou federatívnou republikou **Juhosláviou** o úprave právnych vzťahov vo veciach občianskych, rodinných a trestných (Belehrad 20. 1. 1964, vyhl. č. 207/1964 Zb.) – BiH, Č. Hora (!), SRB, Macedónsko – aj právomoc;
- Zmluva medzi ČSSR a **Kórejskou** ľudovo-demokratickou republikou o vzájomnej právnej pomoci v občianskych, rodinných a trestných veciach (Pchjongjang, 11. 9. 1988, vyhl. č. 93/1989 Zb.) – aj právomoc;

DVOJSTRANNÉ ZMLUVY

- Zmluva medzi ČSSR a **Kubánskou** republikou o vzájomnej právnej pomoci v občianskych, rodinných a trestných veciach (Praha 18. 4. 1980, vyhl. č. 80/1981 Zb.) – aj právomoc;
- Zmluva medzi ČSSR a **Mongolskou** ľudovo-demokratickou republikou ľudovo-demokratickou republikou o poskytovaní právnej pomoci a o právnych vzťahoch v občianskych, rodinných a trestných veciach (Ulánbátar 15. 10. 1976, vyhl. č. 106/1978 Zb.) – aj právomoc;

DVOJSTRANNÉ ZMLUVY

- Zmluva medzi ČSSR a **Sýrskou** arabskou republikou o právnej pomoci vo veciach občianskych, rodinných a trestných (Damašek, 18. 4. 1984, vyhl. č. 8/1986 Zb.) – iba uznanie a výkon;
- Dohoda medzi republikou Československou a **Švajčiarskom** o vzájomnej právnej pomoci vo veciach občianskych a obchodných s Dodatkovým protokolom (Bern 21. 12. 1926, vyhl. č. 9/1928 Zb.);
- Dohovor medzi republikou Československou a **Švajčiarskom** o uznaní a výkone súdnych rozhodnutí (Bern, 21. 12. 1926, vyhl. č. 23/1929 Zb.);

DVOJSTRANNÉ ZMLUVY

- Zmluva medzi ČSSR a **Tuniskou** republikou o právnej pomoci vo veciach občianskych a trestných, o uznaní a výkone justičných rozhodnutí a o vydávaní s Dodatkovým protokolom (Tunis, 12. 4. 1979, vyhl. č. 40/1981 Zb.) – iba uznanie a výkon;
- Zmluva medzi Slovenskou republikou a **Tureckou** republikou o právnej spolupráci v občianskych a obchodných veciach (Ankara, 11.11.2004, ozn. č. 132/2008 Z.z.) – iba uznanie a výkon;

DVOJSTRANNÉ ZMLUVY

- Zmluva medzi ČSSR a **Vietnamskou** socialistickou republikou o právnej pomoci vo veciach občianskych a trestných (Praha, 12. 10. 1982, vyhl. č. 98/1984 Zb.) – aj právomoc;
- Zmluva medzi ČSSR a **ZSSR** o právnej pomoci a právnych vzťahoch vo veciach občianskych, rodinných a trestných (Moskva 12. 8. 1982, vyhl. č. 95/1983 Zb.) – aj právomoc;
 - platí vo vzťahu k Rusku, Arménsku, Azerbajdžanu, Bielorusku, Kazachstanu, Moldavsku, Tadžikistanu, Turkménsku, Ukrajine a Uzbekistanu

VNÚTROŠTÁTNE PRÁVO

- Zákon o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom 97/1963 Zb.
- Novelizovaný pri vstupe SR do EÚ – súlad s nariadeniami
- Uplatní sa, iba ak medz. zmluva, ktorou je SR viazaná, alebo zákon vydaný na jej vykonanie, neustanovuje inak
- **súd SR si môže založiť právomoc na kritériách ZMPS v kontexte nariadenia BI bis iba pri uplatnení čl. 6**
- Primát medzinárodného práva
- Právomoc: Časť II – oddiel 1 §§ 37 - 47

PRÁVOMOC SÚDOV SR V MAJETKOVÝCH VECIACH

- všeobecná právomoc -obvyklý pobyt odporcu - §37/čl. 4 Brusel Ibis
- osobitná (zvláštna) právomoc - §§37a-f/čl.7(1); čl. 11-23 B Ibis
 - pracovné zmluvy – súd žalobcu-zamestnanca
 - poisťné zmluvy – súd žalobcu – poisníka/oprávnenej osoby z poistenia
 - spotrebiteľské zmluvy – súd žalobcu-spotrebiteľa
 - ostatné zmluvy – miesto plnenia

PRÁVOMOC SÚDOV SR V MAJETKOVÝCH VECIACH

- Osobitná právomoc: **náhrada škody** (§37b/čl.7 (2-5))
 - skutočnosť zakladajúca nárok na náhradu škody
 - trestné konanie vedené súdmi SR
- Osobitná právomoc vo veciach **podnikania**
 - sídlo podniku alebo organizačnej zložky

PRÁVOMOC SÚDOV SR V MAJETKOVÝCH VECIACH

- Právomoc na základe návrhu (§37c/čl. 8)
 - spoločné konania vo veciach súvisiacich práv a povinností
 - vzájomný nárok

PRÁVOMOC SÚDOV SR V MAJETKOVÝCH VECIACH

- **Výlučná právomoc slovenských súdov** (§37d/čl. 22 B Ibis)
 - vecné práva alebo nájom nehnuteľností na území SR - konania týk. sa registrácie/platnosti patentov, ochranných známk, dizajnov alebo iných práv vyžadujúcich ochranu, ak sa žiadosť podala v SR
 - vyhlásenie občana SR za mŕtveho (cudzinca iba pre osoby v SR) - §43 ods. 1
 - prejednanie nehnuteľnosti v SR v dedičskom konaní (§45 (1)– s výnimkou ČŠ (čl. 4 nariadenia 650/2012)

PRÁVOMOC SÚDOV SR V MAJETKOVÝCH VECIACH

- **Voľba právomoci – výlučný charakter právomoci**, ak nie je dohodnuté inak
- Písomná forma
- §37e/čl. 25 B Ibis
- Nemôže byť v rozpore s výlučnou právomocou

- **Predbežné opatrenia - §37f**

PRÁVOMOC SÚDOV SR V RODINNYCH VECIACH

- **manželské veci** (rozvod, neplatnosť manželstva, určenie manželstva), ak aspoň jeden z manželov je občan SR - §38/čl.3(1) Brusel IIbis
- **výživné** §38a/čl. 4 nar. o výživnom 4/2009
- **starostlivosť o maloletých** - §39/čl. 8 B IIbis
- **určenie otcovstva** §40
- **osvojenie** §41 (osvojiteľ občan SR); výlučná právomoc §41a (osvojenec občan SR)

Dohovor o ochrane detí a spolupráci pri medzištátnych osvojeniach (Haag 29. mája 1993, ozn.č. 380/2001);

PRÁVOMOC SÚDOV SR V RODINNYCH VECIACH

- Právomoc vo veciach spôsobilosti a opatrovníctva - §42/čl. 8 nar. Brusel IIbis
- Právomoc v dedičských veciach - §44/čl. 2 nar. 650/2012
- Právomoc vo veciach umorenia listín §46
- Vyňatie z právomoci

PRÁVOMOC SÚDOV SR

- Právomoc v **dedičských veciach** - §44/čl. 2 nar. 650/2012
- Právomoc vo veciach **umorenia listín** §46

VYŇATIE Z PRÁVOMOCI SÚDOV SR

- §47 ods. 1 a 2 – procesná imunita
- Ods. 3: právomoc súdov SR je však daná vo vzťahu k
 - nehnuteľnostiam na území SR
 - dedičstvu mimo rámca úradných funkcií
 - výkon činnosti mimo rámca úradných funkcií
 - dobrovoľné podrobenie sa právomoci
- doručuje sa prostredníctvom MZVaEZ

Ďakujem za pozornosť

jana.vnukova@mzv.sk